

ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

เมื่อปี พุทธศักราช 2106 พระเจ้าบุเรงนอง กษัตริย์แห่งกรุงหงสาวดีของพม่า ได้กรีธาทัพมาตีกรุงอโยธยาศรีรามเทพนคร โดยเดินทัพผ่านทางด่านแม่ละเมา แขวงเมืองตาก ทัพพม่ารามัญซึ่งมีรีพลเหลือคณานับได้เข้ายึดครองหัวเมืองฝ่ายเหนือของอาณาจักรสยาม อันได้แก่ กำแพงเพชร สุโขทัย และสวรรคโลก จนรุกรมาถึงเมืองพระพิษณุโลกสองแคว อันเป็นราชธานีฝ่ายเหนือ ในครั้งนั้น สมเด็จพระมหาธรรมราชา เจ้าผู้ครองเมืองพิษณุโลก ตัดสินพระทัยอ่อนน้อมต่อพระเจ้าบุเรงนอง ด้วยทรงน้อยพระทัยที่อโยธยาไม่ส่งทัพมาสนับสนุนและก็เพื่อยุติการสู้รบและการสูญเสีย จึงทรงขอมร่วมกระบวนทัพพม่าเข้าตีกรุงศรีอยุธยา โดยต้องทรงยอมถวายพระองค์คำหรือพระนเรศวร พระราชโอรสองค์โตต่อพระเจ้าหงสาวดีเพื่อเป็นองค์ประกัน ในเวลานั้นพระนเรศวร มีพระชนมายุเพียง 9 ชันษา

เมื่อทัพพม่ายกมาถึงกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระมหากษัตริย์ผู้ครองกรุงศรีอยุธยา ก็ทรงยอมเจรจาหย่าศึกกับพม่า เนื่องด้วยไม่อาจทนเห็นการสูญเสียของสมณชีพราหมณ์อาณาจักร และยอมถวายช้างเผือก 4 เชือก และยังมีมอบสมเด็จพระรามศวร พระราชโอรสองค์ใหญ่ ไปเป็นองค์ประกันตามข้อเรียกร้อง และให้เดินทางไปพม่าพร้อมกับพระเจ้าบุเรงนอง

สมเด็จพระนเรศวรทรงเป็นที่รักใคร่ของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ประจวบพระราชบุตรร่วมสายสันตติวงศ์ ด้วยองค์บุพราชนิกรของพระองค์มีพระปรีชาสามารถด้านพิชัยยุทธ ทั้งยังองอาจกล้าหาญ สบพระทัยกษัตริย์พม่าซึ่งก็ทรงเป็นนักการทหาร นิยมผู้มีคุณสมบัติเป็นนักรบเยี่ยงพระองค์ พระเจ้าบุเรงนองทรงมีสายพระเนตรกว้างไกล แลเห็นว่าสืบไปเบื้องหน้าสมเด็จพระนเรศวรจะได้ขึ้นเป็นใหญ่ในอุษาคเนย์ประเทศ จึงทรงคิดใคร่ปลุกฝังให้สมเด็จพระนเรศวรผูกพระทัยรักแผ่นดินหงสาวดี เพื่อจะได้อาศัยพระองค์เป็นผู้สืบอำนาจอุปถัมภ์ค้ำชูราชอาณาจักรพุกาม ซึ่งพระองค์ทรงสถาปนาขึ้นด้วยความยากลำบาก เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าพระเจ้าบุเรงนองนั้นหาได้วางพระทัยในพระราชโอรส คือ มังเอิน (พระเจ้านันทบุเรง) และพระราชนัดดามังสามเกียดนัก ถึงแม้ทั้งสองพระองค์จะทรงเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขโดยตรง ด้วยทรงเล็งเห็นว่าราชินิกุลทั้งสองพระองค์นั้นหาได้เป็นผู้ทรงคุณธรรม อันจะน้อมนำเป็นพื้นฐานให้เติบโตเป็นบุรพกษัตริย์ ปกป้องครองแผ่นดินที่พระองค์ทรงสร้าง และทำนุบำรุงมาด้วยกำลังสติปัญญาและความรักใคร่หวงแหน เหตุทั้งนี้ เป็นชนวนให้พระเจ้านันทบุเรงและราชโอรส มังสามเกียดขัดพระทัย ทั้งผู้กษัตริย์ยาสมเด็จพระนเรศวรซึ่งเป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าหงสาวดี บุเรงนองกว่าราชินิกุลข้างพม่าทั้งหลายทั้งสิ้น พระเจ้าบุเรงนองทรงโปรดให้พระมหาเถรคันฉ่อง – พระรามัญผู้มากด้วยวิชาคุณ และเจนจบ ในตำราพิชัยสงครามเป็นพระอาจารย์ถ่ายทอดศิลปะวิทยาการแก่สมเด็จพระนเรศวร นับแต่เริ่มเข้าประทับในหงสาวดี ยังผลให้บุพราชนิกรของพระเจ้าหงสาวดี ยึดหัวเมืองฝ่ายเหนือของอาณาจักรพุกาม และยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จในปลายปี พุทธศักราช 2108

พุทธ ศักราช 2112 ปรากฏข่าวระบือไปถึงหงสาวดีว่า เมืองพิษณุโลกฝ่ายเหนือแลกรุงศรีอยุธยา ธานีฝ่ายใต้ของราชอาณาจักรสยาม ครั้งนั้น เกิดขัดแย้งปั่นเกลียวกัน เหตุเนื่องมาจากสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเจ้าแผ่นดินอยุธยาเสด็จออกผนวช แลสถาปนาสมเด็จพระมหินทราธิราช พระราชโอรสองค์รองขึ้นเสวยราชสมบัติสืบแทน สมเด็จพระมหินทราธิราชทรงกลางแคลงพระทัยในความจงรักภักดีของสมเด็จพระมหาธรรมราชา แต่ครั้งสงครามช้างเผือกในปีพุทธศักราช 2106 ขณะที่เจ้าแผ่นดินพิษณุโลกก็หาได้ยำเกรงสมเด็จพระมหินทราธิราชเฉกเช่นสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ผู้เป็นพระราชบิดา เมื่อเห็นการใดมิควรก็บังคับบัญชาให้สมเด็จพระมหินทราธิราช ปฏิบัติตามพระประสงค์จนเป็นที่ขุนเคืองพระราชหฤทัยกษัตริย์อยุธยาพระองค์ใหม่ ถึงกับหันไปสมคบกับสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตล้านช้างร่มขาวร่วมกันแต่งกลเข้าตีเมืองพิษณุโลก แต่กระทำการมิสำเร็จ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเห็น เจริญสบโอกาสก็ยกทัพใหญ่เข้าตีกรุงศรีอยุธยาอีกคำรบ ครั้งนั้นสมเด็จพระนเรศวรร่วมโดยเสด็จมากับทัพหงสาวดี แต่หาได้ตามพระเจ้าบุเรงนองลงมาล้อมกรุงศรีอยุธยาไม่ ทรงประทับอยู่เพียงเมืองพิษณุโลก มีเพียงสมเด็จพระมหาธรรมราชาโดยเสด็จกษัตริย์หงสาลงมาล้อมกรุง ด้วยตั้งพระทัยจะเกลี้ยกล่อมให้สมเด็จพระมหินทราธิราชยอมสวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าบุเรงนอง เพราะเล็งเห็นว่าอยุธยาจะต้องรบเอาชัยทัพพม่ารามัญ ซึ่งมีกำลังไพร่พลเหนือกว่าได้ หากขัดขึ้นต่อรบจะได้ยากแก่สมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎร์ ศีกครั้งนั้น สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงลาผนวชมาบัญชาการรบด้วยพระองค์เอง แต่อยู่ได้ไม่นานก็เสด็จสวรรคตเสียระหว่างศึก สมเด็จพระมหินทราธิราชเจ้า จึงได้ครองราชสมบัติสืบต่อ และได้ทำการยุทธรักษาพระนครจนสุดความสามารถ จนล่วงเลยถึงปลายคิมหันตฤดูพุทธศักราช 2112 พระเจ้าบุเรงนองก็หาตีกรุงศรีอยุธยาได้ไม่ จึงได้ถอยทัพกลับขึ้น โดยได้ส่งตัวพระยาจักรีข้าหลวงเดิมของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ที่ตามเสด็จพระราเมศวรไปหงสาวดี เมื่อคราวสงครามช้างเผือก เข้าไปเป็นไส้ศึกในเมือง และได้ลอบเปิดพระศูพระนครให้ข้าศึกเข้าเมือง จึงทำให้กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ในปีพุทธศักราช 2112 มะเส็งศก วันอาทิตย์ เดือน 9 แรม 11 ค่ำ

ข้าง สมเด็จพระนเรศวรซึ่งประทับอยู่ยังยั้งนครพิษณุโลกแต่ต้นศึก หาได้ทรงเห็นงามหรือคิด ครั้นคร้ามอ่อนน้อมต่อหงสาไม่ ถึงจะทรงรู้ซึ่งว่าสมเด็จพระมหาธรรมราชาพระราชบิดาได้คิดคบเป็นกบฏต่อแผ่นดิน แต่ก็หาได้เห็นด้วยกับการอ่อนข้อสวามิภักดิ์พม่ารามัญ นำพระทัยอันมั่นคง เด็ดเดี้ยวนั้น ถึงแม้จะมีได้แพร่พรายถึงพระเนตรพระกรรณพระเจ้าบุเรงนอง แต่ก็ประจักษ์อยู่ในหมู่ข้าราชการบริวารใกล้ชิดผู้รักและหวงแหนในเอกราชของแผ่นดิน จึงพากันนิยมในน้ำพระทัย แลพร้อมใจถวายความจงรักภักดีแต่นั้นมา ครั้นเสร็จศึกอยุธยาพุทธศักราช 2112 สมเด็จพระมหาธรรมราชา ทรงถวายพระสุพรรณกัลยา พระพี่นาง สมเด็จพระนเรศวร แก่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง แลขอแลกตัวสมเด็จพระนเรศวรมาไว้ช่วยราชการข้างอยุธยา สมเด็จพระนเรศวรจึงประทับยังอยู่ยังเมืองพิษณุโลกสืบต่อมา